

Är Socialstyrelsens intresse av en öppen granskning genuint?

■ Det ligger självklart i Socialstyrelsens intresse att utsättas för kritisk granskning», skriver överdirektören Nina Rehnqvist i *Läkartidningen* 32–33/2002 (sidan 3226). Detta med anledning av att undertecknad begärt att få granska grundmaterialet bakom den rättspsykiatrirapport som Socialstyrelsen publicerat och där resultaten är svåra, för att inte säga omöjliga, att tro på.

Tyvär, fortsätter Rehnqvist, är det emellertid omöjligt att låta rapporten utsättas för en öppen granskning eftersom de aktuella uppgifterna (om återfall i brott) kommer från Rikspolisstyrelsens sk belastningsregister, och dessa uppgifter »omfattas av en bestämmelse i Sekretesslagen om absolut sekretess«.

Det är, med andra ord, inte Socialstyrelsens fel att uppgifterna inte kan bli föremål för kontroll. Man är helt enkelt låst av Rikspolisstyrelsens krav på sekretess.

Begär utvidgat tillstånd!

Eftersom det enligt Rehnqvist ligger ett självklart intresse i att utsättas för kritisk granskning, så kan problemet emellertid, tack och lov, lösas mycket enkelt (»tack och lov«, eftersom den viktiga grundprincipen om öppenhet inom forskningen annars kränks). Socialstyrelsen begär helt enkelt ett utvidgat tillstånd hos Rikspolisstyrelsen, så att det också omfattar undertecknad och forskningschefen/docenten Martin Grann.

Eftersom vi är seniora forskare på området med stor vana av att arbeta med uppgifter som det här är fråga om (undertecknad är också förordnad som vetenskapligt råd vid Socialstyrelsen), är det osannolikt att detta inte skulle beviljas. Rapporten kan därmed bli föremål för den öppna granskning som önskas av alla. Detta alltså inklusive Socialstyrelsen, om man får tro Nina Rehnqvist. Framtiden får väl utvisa hur det egentligen är med den saken.

Henrik Belfrage

*professor, forskningschef,
rättspsykiatriska regionkliniken
i Sundsvall
Henrik.belfrage@lvn.se*

Att kommunicera effektivt och utan chauvinism

■ Efter att ha läst Björn Melanders inlägg till förmån för det svenska språket och Gulbrandsens och medarbetarens test av läkares läspreferenser (*Läkartidningen* 26–27/2002, sidorna 2924-6, 2930-2) ber jag att få anmäla en något avvikande mening.

Doktoranderna tacksamma

Melander antyder att man kanske inte skall ha för mycket akademisk undervisning på engelska. Jag vill därför nämna att doktorander, som varit tvungna att delta i seminarier på engelska (trots att alla talade svenska), efter sitt första utlandssymposium varit mycket tacksamma för att de var vana vid vetenskapliga diskussioner på engelska. Och på Mikrobiologiskt och tumörbiologiskt centrum (MTC) på Karolinska institutet är engelska det enda officiella språket, och det har fungerat väl för forskare från sextiotre nationer.

Enligt Gulbrandsen och medarbetare skulle kommunikation av forskningsresultat ske effektivare på modersmålet än på engelska. Om så skulle vara fallet (det beror ju på auditoriet) vore den för mig uppenbara åtgärden att försöka förbättra lyssnarnas kunskaper i engelska. Som en vän påpekade: På ett enkelt och roligt sätt går det ju med en privat prenumeration på *The Lancet*.

Engelskan vinner terräng

Svenska språket är ganska fattigt på ord, det engelska är mer än tre gånger rikare. Min stora (»unabridged«) Webster från 1949 upptar ca 388 000 ord medan Svenska Akademiens ordlista som mest (1950) upptog omkring 155 000. Den elfte upplagan från 1986 stannar vid ca

Engelskan dominerar idag som gemensamt språk i internationella vetenskapliga sammanhang, men kommunikationen med patienterna sker (alltjämt) på modersmålet.

120 000 ord. Förutom antalet ord bör man ju ta hänsyn till utbredningen, dvs antalet individer som behärskar språken, och då väger våra åtta miljoner ganska lätt mot de fyrahundra miljoner som har engelska som modersmål. Denna språkgrupp är också den som alltmer styr vår utveckling. Även inom internationella organ växer engelskan, och i vintras uppgav *The Economist* att allt fler länder i det interna EU-arbetet accepterar att kommunicera på engelska, och det uppgavs gälla även en majoritet av de tillfrågade fransmännen.

Förutom de engelskspråkiga länderna tillkommer ju alla de yrkeskategorier där engelska är standard. Och det är inte bara inom forskning utan också bl a flyg- och sjöfart, nyhetsförmedling, film- och musikindustri. Visst har språk

ett egenvärde, bl a för språkforskare. Men för oss andra är målet att snabbt kommunicera så felfritt som möjligt, och ibland samtidigt, med så många som möjligt. I Första Mosebok, 11 kapitlet, om Babels torn ville Herren straffa människorna genom att »förbistra deras tungomål«.

Låt oss gå den motsatta vägen!

Hans G Boman

*professor emeritus, Stockholm
hans.g.boman@swipnet.se*

Nästa sida:

Björn Melander och Pål Gulbrandsen svarar.